

19.04.2023

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**19 Nisan 2023
Çarşamba**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

19 Nisan 2023 Çarşamba

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

- Bitlis Eren Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Yabancı Dil ve Hazırlık Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği
- Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Ayhan Şahenk Tarımsal Araştırmalar Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

- Anayasa Mahkemesinin 28/12/2022 Tarihli ve 2017/36186 Başvuru Numaralı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 8/3/2023 Tarihli ve 2019/5577 Başvuru Numaralı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 8/3/2023 Tarihli ve 2019/11417 Başvuru Numaralı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 11/1/2023 Tarihli ve 2018/11836 Başvuru Numaralı Kararı

Tarıma dayalı ekonomik yatırımlara 1 milyar lira hibe

Tarım Dayalı Ekonomik Yatırımların Desteklemesi doğrultusunda, 2022-2023 başvuru döneminde, 70 ilde 478 adet proje toplam 1 milyar liradan fazla hibe desteği almaya hak kazandı. Programdan en çok Konya'daki yatırımcılar faydalanırken, destek tutarında da Konya ilk sırada yer aldı.

Tarım ve Orman Bakanlığı, Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı (KKYDP)

2022-2023 Dönemi Ekonomik Yatırımlardan yararlanacak projeleri duyurdu.

Bakanlıktan konuya ilişkin yapılan açıklamaya göre, 2022-2023 başvuru döneminde 70 ilde 478 adet proje toplam 1 milyar liradan fazla hibe desteği almaya hak kazandı.

Tarım Reformu Genel Müdürlüğü Kırsal Kalkınma Daire Başkanlığı bünyesinde yürütülen ve 2006 yılından beri 5 yıllık dönemler halinde aralıksız uygulanan Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı'nda yer alan Tarım Dayalı Ekonomik Yatırımların Desteklemesi doğrultusunda, yatırımcılara yüzde 50 hibe desteği veriliyor.

Hibe desteği ile doğal kaynaklar ve çevre gözetilerek kırsal alanda gelir düzeyinin yükseltilmesi, tarımsal üretim ve tarıma dayalı sanayi entegrasyonunun sağlanması için küçük ve orta ölçekli işletmelerin desteklenmesi, tarımsal pazarlama altyapısının geliştirilmesi, geriye dönük izlenebilirliğin sağlanması hedefleniyor.

Gıda güvenilirliğinin güçlendirilmesi, kırsal alanda alternatif gelir kaynaklarının oluşturulması, kırsal ekonomik altyapının güçlendirilmesi, tarımsal faaliyetler için geliştirilen yeni teknolojilerin üreticiler tarafından kullanımının yaygınlaştırılması, yürütülen kırsal kalkınma çalışmalarının etkinliklerinin artırılması, kırsal toplumda yerel kalkınma kapasitesinin oluşturulmasına katkı sağlanması için yeni teknoloji içeren yatırımların desteklenmesi de programın hedefleri arasında yer alıyor.

478 adet proje hibe desteğine hak kazandı

Program için 9 Aralık 2022 tarihinde başlayan başvuru değerlendirme süresi Kahramanmaraş merkezli depremler nedeniyle 11 il için 8 Mayıs 2023 tarihine kadar uzatılmıştı. Diğer 70 il için ise 28 Şubat'ta sona ermişti.

Söz konusu 70 ilde kabul edilen başvurular, Genel Müdürlük bünyesinde kurulan Merkez Proje Değerlendirme ve Bütçe Belirleme Komisyonunda değerlendirilerek, toplam 478 adet proje asıl listeye alınarak hibe desteğine hak kazandı. Diğer başvurular ise yedek olarak belirlendi.

Yapılan değerlendirmede, hibeye esas proje tutarı alt limiti 1 milyon TL, üst limiti ise; yeni tesis niteliğinde 7 milyon TL, kısmen yapılmış yatırımların tamamlanması niteliğinde 5 milyon TL, kapasite artırımı ile teknoloji yenileme ve/veya modernizasyon niteliğinde 4 milyon TL olan başvurulardan uygun bulunanlar kabul edildi.

Proje kapsamında, 2 milyar 325 milyon 827 bin TL tutarındaki 478 yatırım projesine, toplam 1 milyar 43 milyon 511 bin TL hibe ödemesi gerçekleştirilecek.

Konya ilk sırada

Açıklamada verilen bilgiye göre, programdan 21 yatırımcı ile en çok Konya yararlandı. Bu ili 17 yatırımcı ile Kayseri, 16 yatırımcı ile Ankara ve İzmir, 15 yatırımcı ile Mersin takip etti. Destek tutarına göre programdan en çok faydalanan il 41,6 milyon TL ile yine Konya olurken, 34,5 milyon TL ile Ankara, 31,8 milyon TL ile İzmir, 31 milyon TL ile Kırşehir ve 29,6 milyon TL ile Kayseri ilk beş arasında yer aldı.

Küresel pirinç piyasası son 20 yılın en büyük arz açığı ile karşı karşıya

Çin'den ABD'ye ve Avrupa Birliği'ne kadar pirinç üretimi düşüyor ve dünya çapında 3,5 milyardan fazla insan için, özellikle de dünya pirincinin yüzde 90'ını tüketen Asya-Pasifik'te fiyatları yükseliyor.

Fitch Solutions'a göre, küresel pirinç pazarı yirmi yılın en büyük açığını 2023'te kaydedecek.

Analistler CNBC'ye, dünyanın en çok yetiştirilen tahıllarından biri için bu büyüklükte bir açığın büyük ithalatçılara zarar vereceğini söyledi.

Fitch Solutions'ın emtia analisti Charles Hart, "Küresel düzeyde, küresel pirinç açığının en belirgin etkisi, on yılın en yüksek pirinç fiyatları olmuştur ve hala da öyledir" dedi.

Pirinç fiyatlarının 2024'e kadar cari yüksek seviyelerde kalmasını bekleyen Fitch Solutions, yıl başından bu yana ortalama pirinç fiyatının 17,30 dolar/cwt olduğunu ve 2024'te fiyatın ancak 14,50 dolar/cwt seviyesine gerileyeceğini öngördü. Cwt, pirinç gibi belirli mallar için bir ölçü birimidir.

Rapora göre küresel pirinç arz açığı 2022-2023 sezonunda 8,7 milyon ton olacak. Bu, 2003-2004 sezonundan bu yana örülen en büyük açık olacak. O sezonda 18,6 milyon ton açık ortaya çıkmıştı.

Türkiye Ekonomi Modeli'nden dönüş yok

TRT ortak yayınında açıklamalarda bulunan Cumhurbaşkanı Erdoğan, kira artışlarıyla ilgili "Bu fırsatçılıktır, seçimden sonra üzerine gideceğiz. Yasal düzenlemelerle buna izin vermeyeceğiz" dedi. Erdoğan, 14 Mayıs'tan sonra da Türkiye Ekonomi Modeli'nin süreceğini açıkladı.

TRT ortak yayınında açıklamalarda bulunan Cumhurbaşkanı Erdoğan, kira artışlarıyla ilgili "Maalesef büyükşehirlerde kiralara ciddi manada yükseltildiğini görüyoruz. Bu vicdani, ahlaki, insani değil. Bu bir fırsatçılıktır. Seçimden sonra üzerine gideceğiz. Bu fırsatçılığa yasal düzenlemelerle kesinlikle izin vermeyeceğiz" açıklamasında bulundu.

Erdoğan'ın açıklamalarından detaylar şöyle:

Daha önceki afet tecrübelerimizle deprem bölgesinde süreci hızla tamamlayacağız. Tünel kalıp sistemiyle temelleri atıyoruz. Gayrimenkullerde hak kaybı olmaması için ekiplerimiz titiz bir çalışma yürütüyor. Daha önce bunu İzmir'de, Elazığ'da yaptık. Şehirlerimizde inşa edilen yeni yerleşim alanlarıyla yeni cazibe merkezleri ortaya çıkıyor böylece ev sahibi olmak da kiralık da kolay hale geliyor.

Büyükşehirlerde kira sorunlarını görüyoruz. Bu fırsatçılığa asla izin vermeyeceğiz. Seçimden sonra yasal zeminde adımlar atacağız.

İstanbul'da kentsel dönüşüm

İstanbul'da 220 bin bina ve 1,5 milyon bağımsız bölüm risk altında. Bugün 39 ilçede 412 milyon metrekare büyüklüğe sahip kentsel dönüşüm sürecini sürdürüyoruz. 93 bin konutun yapımı devam ediyor. Şimdi rezerv alan çalışması yapıyoruz. 1 milyonluk bir rezerv alan planlıyoruz. Bu yerleşimler uydu kent modeli olacak. 130 milyon metrekare yere ihtiyacımız var. Bakanlığımız yerleri belirledi. Bu alanda yapılacak konutlar sadece riskli yapıda olan vatandaşlarımız için kullanılacak.

İstanbul'a ilave bir nüfus gelmeyecek ve yeni nüfusa da izin vermeyeceğiz. 500 bin konu yerinde dönüştüreceğiz. Sağlıksız konutları dönüştürürken boşalan alanları da yeşil alanla dolduracağız. Şehrin havasını temizlemek zorundayız. Siz şimdi gidip Londra merkeze gidemezsiniz belli bir bedeli vardır. Bu proje için 5 yıllık bir plan hazırladık. Marmara'yı her alanda daha da geliştireceğiz. İstanbul mekansal strateji planını hayata geçiriyoruz. Rezerv şehirlerimizi deprem riskinin yüksek olduğu yerlerde yapacağız. İzmir'de de benzer bir projemiz olacak. Vatandaşlarımızdan rica ediyorum; kentsel dönüşüm konusunda lütfen bize yardımcı olun. Muhalefet bu konuda acemi söylemlerde bulunuyor. Bu milletin tek bir ferdi bile yıkıntılar altında can vermesin istiyoruz.

14 Mayıs seçimleri

Bizim için siyasette bugüne kadar hiç durmak, duraksamak olmadı. 40 yıllık siyasi hayatım hep böyle bir yoğunlukta geçti. Eşim ve çocuklarım da bunu benimle birlikte yaşadı. Bayramın ikici ve üçüncü günü deprem bölgesinde olacağız. Konut teslimi programlarımız var. İftar sofralarında depremzede kardeşlerimizle olduk. Köy evlerini teslim edeceğiz. Devlet halkı için var. Biz bu evlerin benzerlerini Manavgat'ta da yaptık. Başta inanmıyorlardı bize. Siyasetin yalan üzerine değil doğrular üzerine bina edilmiş olmasıdır mesele. O güveni halka verirseniz sizinle ölüme gider.

'Bay Bay Kemal' senin devlet diye bir derdin var mı? Bir tarafta şu anda terör örgütünün parlamentodaki uzantısıyla iş yapan, Kandil'deki teröristlerden haber gönderen teröristlerin savunduğu 7'li masa var, diğer tarafta milleti için çalışan Cumhur İttifakı var. TCG Anadolu'yu milletimize anlatıyoruz, insanlar çıkıp üzerine bize dua ediyorlar. Ama bunlar çıkıyorlar Togg maket, TCG Anadolu maket diyor. Bir kere de teşekkür edin.

Bizim savunma sanayiimizde bu kadar hijyen koşuluna dikkat edilen bir gemi olamaz. Her yeri pırıl pırıl. 1300'ün üzerinde personeli var. Mavi denizlere açılacak oradan Türk'ün gücünü dünyaya haykıracak. Bununla da yetinmiyoruz, İspanya ile görüşüyoruz. İngilizlerle de görüşüyoruz. Şimdi bunun 2 katı büyüklüğündekini yapacağız. Uçak gemimizi daha da büyütüp denizlerdeki gücümüzü artıracamız. Barbaros'un torunları gücünü Barbaros'a gösterecek.

Enflasyon daha da düşecek

Ekonomiden zerre kadar alakası olmayan kişilerin bir tanesi 'Bebecan'dır. Davos'ta bir görüşme yaptık dedim ki İMF'ye 'Sen bize elemanlarını gönderiyorsun. Ama bu elemanlar bizi yönetemezler. Başbakan benim Türkiye'yi ben yönetirim' dedim. Biz 2013 civarı İMF'nin ipini kestik. O zaman bizim Merkez Bankamızın döviz rezervi 27,5 milyar liraydı. Başbakanlığım döneminde 135 milyar dolara kadar çıktı. Şimdi hava atıyor. Son imzayı koyan başbakandır sen kimsin? Bunlar varya bunlar ben 6 sıfırı atacağız dediğim zaman 'olmaz' diyenler. Hatta bazı köşe yazarları 'Taksim'e çıkıp anırırım' diyorlardı. 2013'ten sonra IMF ile işi bitirdik. CHP'nin çok övdüğü bir zat var, otel kapılarında İMF ile görüşmeler yaptılar. Dediler ki 'IMF'den mali destek almalı'. Biz borçlanmadık da battık mı? Ne oldu bizi batırabildiler mi? Faizi düşüreceğiz dedik ve düşürdük. Ne oldu? Battık mı? Bu arada enflasyon da düşüyor. Biraz yüksek enflasyon ama buralara kadar indi, daha da inecek. Bizim için önemli olan düşük faizle yüksek yatırım. Haklılığımız dünyada takdir ediliyor.

Aile ve Gençlik Bankası projesi

Türkiye'ye geçtiğimiz 21 yılda asırlara bedel yeni hizmet kazandırdık. Dünya değişirken yeni fırsatlarla beraber yeni tehditler de çıkıyor. Önümüzdeki dönemde aile ve gençleri hizmet noktamızın odağına alıyoruz. Aile ve geçlere özel önem vereceğiz. Aile ve gençlik bankasıyla bunu destekleyeceğiz. Dünyada bunun en güzel örneği Norveç. Orada gençlere ait bir fon vardır. Kendi gençlerine belli yüzdeliği ayırırlar. Biz bunun benzerini Karadeniz gazıyla tahsisini yapacağız aile ve gençlerimize. Buna hiç dokunulmayacak. Bu destekle gençler evleneceği zaman belli bir zaman ödeme yapmadan faizsiz kredi kullanabilecek.

Ev hanımlarının emekliliğinde sigorta primlerinin bir kısmını da ödeyeceğiz. Her ailede en az bir çalışan olmasını sağlayacağız. Yeni evlenen çiftlere 2 yıl geri ödemesiz 48 ay vadeli 150 bin lira kredi vereceğiz. LGBT gibi sapkın bir yapıyla mücadele edeceğiz. 7'li masa LGBT'ye karşı bir hamle yapıyor mu? Ne İyi Parti ne de diğer ortaklar bunu diyemiyorlar. Ben bunlara LGBT masası diyorum. Kadınlarımızı şiddetten ve diğer türlü ayrımcılıktan korumayı sürdüreceğiz. Kadına şiddette Cumhur İttifakı ve AK Parti çok kararlı. Burada hiçbir tavizimiz yok. Kadınlarımızın desteğine karşı kadının şiddetine asla taviz veremeyiz. Bunun karşısında yasal mevzuatlarımızı kararlı bir şekilde işleteceğiz.

Ekonomide haklılığımız dünyada takdir ediliyor. 14 Mayıs'tan sonra da Türkiye Ekonomi Modeli'nden dönüş yok.

KGF limiti 400 milyar liraya çıkarıldı

Hazine ve Maliye Bakanı Nebati, “KGF limiti 400 milyar liraya çıkarıldı, 50 milyarı deprem bölgesine kullanılacaktır” açıklamasını yaptı.

ANKARA/EKONOMİ

Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati Kahramanmaraş'ta düzenlenen toplantıda daha önce açıklanan 250 milyar liralık KGF paketinin 400 milyar liraya yükseltildiğini söyledi.

Nebati, bunun 50 milyar liralık kısmının doğrudan deprem bölgesinde kullanılacağını kaydetti. Bakan Nebati, yakın zamanda kurulan Katılım Finans Kefalet A.Ş. zerinden de deprem bölgesine özel paketleri uygulamaya aldıklarını anlattı.

Özelde kapandı, kamuda damlıyor

Krediye erişimin durma noktasına geldiği piyasalarda bayram öncesi nakit krizi yaşanıyor. Kredi maliyetlerini yüzde 40'lara çıkaran özel bankalar 2-3 ay üzeri çekleri kabul etmiyor. İhracatçıların yoğun olarak başvurduğu TL reeskont kredilerinin döviz rezervlerine katkısı da ilk iki ayda en düşük seviyede.

Merve YİĞİTCAN / İSTANBUL

Seçime sayılı günler kala reel sektörün kredi musluğu neredeyse kapanırken, piyasadaki nakit sıkışıklığı bayram öncesi had safhaya ulaştı. Kamu bankaları, limiti olan firmalara sadece harcama karşılığı kredi kullanırken, maliyet yüzde 18,5-20 düzeyine çıktı. Özel bankalar ise 2-3 ay üzeri çekleri artık kabul etmezken, kredi maliyeti yüzde 40-41 seviyesinde. İhracatçıların yoğun olarak kullandığı TL reeskont kredilerinde de kullanım çok düştü. Şartları sıkılaştırılan reeskont kredilerinin döviz rezervlerine katkısı Ocak 2022'de 1,5 milyar dolar, Şubat 2022'de 1,3 milyar dolarken; bu yılın ilk iki ayında sırasıyla 123,7 milyon dolar ve 551 milyon dolarda kaldı. Sektör temsilcileri seçime kadar bu sürecin devam edeceğini, seçim sonrası kim kazanırsa kazansın ekonomiyi önceliklendiren politikaların acilen devreye girmesi gerektiğini vurguluyor.

Fayat: Piyasa 'havası biriken düdüklü tencere' gibi

TOBB Hazır Giyim ve Konfeksiyon Sektör Meclisi Başkanı Şeref Fayat, kredi vermemek için direnen bankaların paranın maliyetini hesaplayamadığı için böyle bir tutum içinde olduklarını dile getirdi. Dolara talebin yönelmemesi için piyasada çok fazla TL'nin de olmadığını vurgulayan Fayat, "Piyasalar adeta kilitlenmiş durumda. TL

reeskont kredilerinde de sıkıntı var. TL reeskonta şu anda hem net ihracatçı olup hem kredibilitesi yüksek hem de hala limiti olanlar 'bir miktar' ulaşabiliyor. TL reeskontun maliyeti uygun ama piyasanın talebini karşılamaktan çok uzak. Diğer enstrümanlarda ise maliyetler yüzde 35-40'larda. Yüzde 20-25 maliyetle kredi bulan bedava diye adeta üzerine atlıyor" diye konuştu.

Piyasayı 'İçinde havası biriken düdüklü tencereye' benzeten Fayat, "Piyasa mı patlayacak yoksa kur mu? Herkes şu an bu soruyu soruyor. Endişeyle izliyoruz. Herkesten aynı şikayeti alıyoruz, finansmana erişmek artık mümkün değil" ifadelerini kullandı.

Önel: Bankalar 2-3 ay üzeri çek kabul etmiyor

İstanbul Tüccarlar Kulübü Başkanı İlker Önel, piyasada nakit sorununun tırmandığını söylerken bayram öncesi piyasaların zor durumda olduğuna işaret etti. Finansmana erişimde geline son durumu aktaran Önel, kamu bankalarının limiti olan firmalara 'harcama karşılığı' kullanım yaptırdığını ve "TL Ref +8-9" gibi bir faiz uyguladıklarını, toplam maliyetin yüzde 18,5-20 civarında olduğunu aktardı. Özel bankaların kredi konusunda oldukça titiz davrandığına işaret eden Önel, "Faiz yüzde 13 olmasına rağmen ek sigorta, BSMV gibi maliyetlerle maliyeti yüzde 40'lara yükseltiyorlar" dedi. Ayrıca özel bankaların 2-3 ay üzeri çekleri kabul etmediğine ve kredi kullandırmadığına dikkat çeken Önel, "Piyasadaki durgunluk ve finansman sorunları nedeniyle birçok sektörde vadeler çok uzadı. Bu nedenle şu anda özel bankaların 2-3 ay üzeri çekleri kabul etmemesi büyük sıkıntı yaratıyor. Tüm bu sebepler nedeniyle bayram öncesi piyasada nakit sıkışıklığı had safhada" şeklinde konuştu.

Eroğlu: Herkes seçim sonrasına odaklandı

Finansmana erişim sorununun uzun süredir devam ettiğini hatırlatan Türk Plastik Sanayicileri Araştırma Geliştirme ve Eğitim Vakfı (PAGEV) Başkanı Yavuz Eroğlu, halihazırda 'az olan kaynağın' aktarımında sanayinin değil deprem bölgesinin öne çıktığını, bunun da seçime kadar bu şekilde devam edeceğini söyledi. Piyasanın bunun farkında olduğunu kaydeden Eroğlu, "Seçime az bir süre kaldı. Artık kim kazanırsa kazansın seçim sürecinin sonrası oluşacak ekonomi politikalarının ne olacağına odaklanmalıyız. Seçim sonrası hangi ekonomi politikaları izlenecek, kaynak nereden bulunacak, kaynak dağılımı hangi önceliklerle yapılacak? Piyasa artık buna odaklandı" diye konuştu. TL reeskont kredilerindeki düşen kullanıma da değinen Eroğlu, "Şartlar daha da ağırlaştırıldı. İhracat gelirini yüzde 80 bozdurma zorunluluğu geldi, taahhütler arttı" ifadelerini kullandı.

TL reeskontta kullanım zayıflıyor

İhracatçılar, son bir yıldır TL reeskont kredilerinde ciddi sıkıntılar yaşıyor. Hem kredi kullanım koşullarının zorlaştırılması hem de ara ara erişimin kesildiği TL reeskont kredilerinin döviz rezervlerine katkısı yılbaşında bu yana çok düşük seviyede

19.04.2023

seyrediyor. Merkez Bankası verilerine göre, TL reeskont kredilerinin döviz rezervlerine katkısı Ocak 2022’de 1 milyar 549 milyon dolarken, Ocak 2023’te bu tutar 123,7 milyon dolara geriledi. Bu tutar 2012’den bu yana en kötü ocak ayı verisi olarak kaydedildi. Şubat 2022’de TL reeskont kredilerinden döviz rezervlerine 1 milyar 309 milyon dolarlık katkı sağlanırken, bu tutar Şubat 2023’te 551,4 milyon dolar olarak hesaplandı. Bu da 2015’ten bu yana kaydedilen en kötü şubat ayı verisi oldu.

Hazine, iki ihale ile yaklaşık 10 milyar TL borçlandı

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından düzenlenen iki tahvil ihalesinde toplam satış 5 milyar 216,7 milyon TL olarak gerçekleşti. İhaleler öncesi yapılan 4,75 milyar TL ROT satışla birlikte toplam satış 9 milyar 966,7 milyon TL'ye ulaştı.

Hazine ve Maliye Bakanlığı, 5 yıl (1.764 Gün) vadeli sabit kuponlu ve 10 Yıl (3.556 gün) vadeli TÜFE'ye endeksli tahvil ihracı gerçekleştirdi.

Sabit kuponlu tahvil ihalesinde net satış 4 milyar 45,9 milyon TL olurken, satışların nominal tutarı 5 milyar 323 milyon TL oldu.

İhaleye 9 milyar 913 milyon TL nominal teklifin geldi.

İhalede bileşik faiz en düşük yüzde 15,76, ortalama yüzde 17,71, en yüksek yüzde 17,95 olurken, basit faiz ortalama yüzde 16,98 seviyesinde geldi.

İhalede minimum 75.400 TL, ortalama 76.008 TL fiyat oluştu.

Tahvil ihalesinde satılan 6 ayda bir kupon ödemeli kağıtlar 19 Nisan 2023 Çarşamba günü ihraç edilecek. Yeniden ihraç edilen tahvilin geri ödemesi 16 Şubat 2028 tarihinde yapılacak.

19.04.2023

TÜFE'ye Endeksli Tahvil

TÜFE'ye endeksli ihalede 4,17 milyar TL teklif gelirken, net satış 1 milyar 170,8 milyon TL oldu. Satışların nominal tutarı 890 milyon TL olarak gerçekleşti.

İhalede reel basit faiz oranı ortalama yüzde -1,76 olurken, reel bileşik faiz en düşük yüzde -2,00, ortalama yüzde -1,76, en yüksek yüzde -1,49 olarak belirlendi.

Piyasada 3 farklı kurdan sonra 3 farklı makas oluştu

14 Mayıs'a sayılı günler kala döviz piyasasında hareketlilik yeniden başladı. Piyasada TCMB kuru, Kapalıçarşı ve bankalar arasında oluşan 3 farklı döviz kurundan sonra bankaların döviz alış ve satışı arasındaki makasta hızla açılıyor. Bankacılık kaynakları marjları yükseltme talimatının Merkez Bankası'ndan geldiğini anlatıyor.

Birol BOZKURT

Bankaların döviz alış ve satış kotasyonları arasında fark 1 lirayı geçti. Bankacılık kaynakları gelişmeyi bankaların müşterileri için piyasadan döviz alımını saat 13:00'e kadar sınırlandırılması tavsiyesine dayandırırken döviz almak isteyen vatandaşın karşısına da hem farklı kur hem de alış ve satış kotasyonları arasında önemli bir fark oluşmaya başladı.

Bankacılara göre Merkez Bankası'nın bankalar üzerinden döviz talebini düşürmek için verdiği piyasadan döviz alımını saat 13:00'e kadar sınırlandırılması talimatının ardından bankalar arasında dövizde alış satış makasının daha çok açıldığı da anlatıldı.

BANKALARIN DOLAR/TL ALIŞ SATIŞ FİYATLARI			
Banka	Alış	Satış	Fark
Ziraat Bankası	19,3885	20,0106	0,6221
Vakıfbank	19,3932	20,0092	0,6160
İş Bankası	19,3876	20,1545	0,7669
Yapı Kredi	19,4375	20,2031	0,7656
Garanti Bankası	19,3900	20,2500	0,8600
Akbank	19,3500	20,3500	1,00
QNB Finansbank	19,3880	20,4480	1,060
Kapalıçarşı	20,0430	20,0750	0,032

*Rakamlar dün 14:00 itibarıyla alındı

Serbest piyasada satış fiyatı 19,40'tan işlem gören dolar/TL aynı saatlerde kamu bankalarında 20 TL'den bazı özel bankalarda ise 20,44 seviyesinden işlem görüyor. Bankalarda artan marjların ardından daha fazla şirket ve bireysel yatırımcı Kapalıçarşı'daki döviz bürolarına yöneldi.

Kapalıçarşı'da da dolar/TL'nin 20,07 seviyesinden alıcı bulduğu görülüyor. Kapalıçarşı'da fiyatlarla ilgili konuştuğumuz ekonomistler kurda 3 farklı fiyatın oluşmasının 30 yıl öncede yaşandığını ve vatandaşın dövize olan talebi bitmeden bu ayrışmanın olmaya devam edeceğini belirtiyor.

30 yıl önceki senaryo yaşanıyor

Türkiye'nin ciddi bir cari açığı olduğunu söyleyen Tacirler Yatırım Yönetim Kurulu Danışmanı Mehmet Aşçıoğlu, bunun da döviz talebini artırdığını belirtti.

Kapalıçarşı ve bankalar arasında dövizin farklı fiyatlardan satılmasını da değerlendiren Aşçıoğlu, "Bundan 30 yıl önce gördüğümüz şeyleri görüyoruz. 1994 yılında da benzer şeyleri yaşamıştık. Seçimler yaklaştıkça döviz talebinde artış görüyoruz. Döviz talebi bitmeden bu durumun son bulacağını sanmıyorum" dedi.

Türkiye'nin kur talebi ihtiyacının rahatlıkla karşılandığı bir ülke olduğuna dikkat çeken Aşçıoğlu, "Türkiye'de başka bir ülkede olmayan düzeyde bir kolaylık sağlanıyor. Türk halkının TL'nin değer kaybına yönelik endişesi nedeniyle döviz talebi sürüyor. Türkiye yılın ilk 3 ayında ciddi bir cari açık verdi. Bu da döviz ihtiyacını ortaya çıkarıyor" diye konuştu.

EYT'liler döviz talebini artırıyor

Kura ilişkin bir tahmin yapmanın zor olduğunu dile getiren Aşçıoğlu, "Kur neredeyse her gün TL karşısında değer kazanıyor. İhracatçı daha hızlı artmasını istiyor ancak biz kurun bu haliyle bile pahalı bir ülkeyiz. Dolarda olası sert yükseliş yeni bir enflasyon sarmalına yol açabilir. Kura tahmin yapılamadığı gibi enflasyona da tahmin yapılamıyor.

Önümüzdeki dönemde dolarda yükselişin devam etmesini beklerim. Çok uzun süredir negatif reel faiz durumundayız bu da tasarruf sahiplerinin değer kaybı yaşamamak için arayışa itiyor. KKM'ye olan ilginin sebebi de tasarrufların korunmasına yönelik bir talep olması" dedi.

Borsacılar, EYT'lilerin halka arza olan ilgilerine dikkat çekerken Aşçıoğlu da dolardaki hareketlilikte bir etkenin yine EYT'liler olduğunu söyledi. Aşçıoğlu, "Tazminatını ve maaşını alan yeni emeklilerin paralarının değerini koruma telaşıyla seçim öncesi dolar alımlarını hızlandırdıklarını düşünüyorum" şeklinde konuştu.

Döviz talebine karşı mevduat faizleri teşvik ediliyor

Merkez Bankası faizi %8.5'te sabit kalsa da, yüksek tutarlı mevduat faizleri son altı ayda iki katına çıkarak %30'un üzerine, KKM faizleri yine iki katına çıkarak %20 'nin üzerine, kullanımı düzenlemeler sonrası sınırlanan ihtiyaç kredisi faizi ise bazı alanlarda %50'ye yakın seviyelere ulaştı. Krediler karşılığı tahvil tutulması zorunluluklarıyla milyarlarca TL'lik zorunlu talebe rağmen Hazine tahvili getirileri bile bu yükselişten payını aldı.

Gösterge 2 yıllık getiri aybaşından beri 500 puan 10 yıllık gösterge tahvil 200 puan arttı. Son dönemde giderek artan döviz talebi sonrasında ise bankacılar hükümetin mevduat faizindeki yükselişe "izin vermek zorunda kaldığını" söyledi. Özel sektörden üst düzey bir bankacı, "Son dönemde artan döviz talebini sınırlayabilmek adına da mevduat faizlerinin belirgin yükselişe geçtiği görüyoruz.

Mevduatta faiz üst kısıtlarının kaldırılması yöntemi ile serbestleşme yaşanıyor. Ancak tahvil piyasasında sınırlamalar ve yeni alım getirecek adımlar devam etmesine rağmen bir yükseliş var. Bu yükselişi seçim sonrası faizlerle de %25, %40 arasına doğru beklediğimiz normalleşmenin ilk yansıması olarak görüyoruz" dedi.

Kırmızı et fiyatı neden artıyor, nasıl düşer?

Ali Ekber YILDIRIM

19 Nisan 2023 Çarşamba

Kırmızı et fiyatındaki artış gündemden düşmüyor. Düşecek gibi de görünmüyor. Fiyat artışı sadece kırmızı ette mi yaşanıyor? Arabanın, traktörün, demirin, çimentonun, elektriğin, kiranın yani her şeyin fiyatı artıyor. Kirası 3 bin lira olan bir dükkana 10 bin lira çıkıyorsa, elektrik faturası 300 liradan 1000 liraya çıkarken, kırmızı etin, soğanın ve diğer gıdalardaki fiyat artışlarının sürekli gündemde olması normal mi?

Bize göre normal. Çünkü gıda ürünleri özellikle temel gıda ürünlerindeki fiyat artışı, tüketici olarak herkesi doğrudan etkiliyor. Araba, ev almayı, inşaat yapmayı erteleyebilirsiniz. Paranız yoksa almayabilirsiniz. Ancak ekmeği, soğanı, patatesi almak zorundasınız. Bu nedenle gıda fiyatlarındaki artışlar dünyanın her yerinde gündem oluyor.

En dikkat çekici olanı ise, dünyada gıda fiyatları düşerken, tarımda Avrupa'da birinci olmakla övünen Türkiye'de fiyatların artması.

Rekabet Kurumu et fiyatlarını mercek altına aldı

Kırmızı et fiyatındaki artışı Rekabet Kurumu da mercek altına aldı. Aslında son yıllarda hangi üründe fiyat artsa Rekabet Kurumu devreye girerek soruşturma başlatıyor. Bu soruşturmalar sonucunda bazen milyonlarca hatta milyarlarca lira para cezaları kesiliyor. Bazen cezaya gerek olmadığına dair karar çıkıyor.

Rekabet Kurumu bugüne kadar, zincir marketlere, gübre üreticilerine, piliç eti üreticilerine, yaş sebze ve meyve toptancılarına, gıda perakendecilerine ve daha birçok kesime yönelik soruşturmalar sonucunda yüksek para cezaları kesildi. Bu cezalara itiraz edildi. Ne kadarının ödendiğini bilmiyoruz. Ama bilinen bir şey var ki bir üründe fiyat artışı kamuoyunda tartışılınca Rekabet Kurumu devreye giriyor. Fiyatı düşürmeye yönelik bir yaptırım gibi algılanıyor.

Kırmızı et fiyatlarına yönelik olarak Rekabet Kurumu Başkanı Birol Küle basın açıklaması yaptı. Açıklamada özetle şu bilgilere yer verildi: “Bilindiği üzere, son zamanlarda kamuoyunun gündemini meşgul eden en önemli konulardan biri ülkemizdeki kırmızı et fiyatlarıdır. Özellikle son birkaç aylık zaman diliminde, arka arkaya gelen yüksek orandaki zamlarla, kırmızı et fiyatları önemli ölçüde artmıştır. En temel gıda maddelerinden biri olan kırmızı etteki bu fiyat artışları, ilgili diğer kamu kurumlarının yanı sıra Rekabet Kurumunun da şüphesiz ki yakın takibindedir.

Nitekim Kurumumuz 2022 yılından itibaren kırmızı et sektörüne yönelik çalışmalar yürütmekte olup sektörde faaliyet gösteren teşebbüsler ve teşebbüsler birlikleri hakkında yapılan geniş kapsamlı incelemeler hâlihazırda devam etmektedir. Kırmızı et piyasasına tüm Türkiye’yi kapsayacak şekilde mercek tutmayı hedefleyen bu incelemelerde, hem sektörün yapısal ve mevzuat kaynaklı sorunları, hem de sektördeki teşebbüslerin ve teşebbüs birliklerinin piyasa davranışları ele alınmaktadır.

Rekabeti ihlal tespit edilirse ceza kesilecek

Teşebbüslerin ve teşebbüs birliklerinin davranışlarına ilişkin incelemeler, piyasada rekabet kurallarına aykırı herhangi bir oluşum olup olmadığına odaklanmaktadır. Bu çerçevede rakip teşebbüslerin rekabeti sınırlayıcı bir anlaşma içinde bulunup bulunmadıkları, teşebbüs birliklerinin sektördeki rekabeti engellemeye yönelik kararlarının veya eylemlerinin olup olmadığı ve piyasadaki büyük teşebbüslerin perakendecilerle ilişkilerinde rekabete aykırı davranışların ortaya çıkıp çıkmadığı öncelikli olarak değerlendirilmektedir. Zira rekabet kurallarına aykırı bu davranışlar doğrudan ya da dolaylı olarak kırmızı et fiyatlarının artmasına yol açabilmektedir. 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’un ihlali niteliğindeki bu davranışların tespiti halinde, ilgili teşebbüsler hakkında teşebbüslerin cirolarının %10’una varan idari para cezaları uygulanması söz konusu olabilecektir.

Kurumumuz tüketicilerin beslenmesinde ve bütçesinde önemli yeri olan kırmızı etteki fiyat artışları konusunda son derece duyarlı olup sektördeki rekabete aykırı davranışların tespiti ve bu davranışların ağır şekilde cezalandırılması konusunda gerekeni yerine getirmek üzere çalışmalarına devam etmektedir.”

Rekabet Kurumu Başkanı Birol Küle’ninde açıklamasında yer verdiği gibi kırmızı et fiyatları 2022 yılından bu yana takip ediliyor. Kırmızı et sektöründeki üretici örgütleri, birlik ve derneklere sorular gönderilerek bilgi ve belge istendi.

Rekabet Kurumu Başkanlığı II. Denetim ve Uygulama Dairesi Başkanlığı, 27 Mart 2023 tarihli yazı ile Tüm Süt, Et ve Damızlık Sığır Yetiştiricileri Derneği'nden de (TÜSEDA) küçükbaş ve büyükbaş hayvancılıkla ilgili bilgi ve belgeler istedi. TÜSEDA Yönetim Kurulu Başkanı Sencer Solakoğlu, Rekabet Kurumu'na gönderdikleri yazıyı paylaştı.

Et fiyatlarındaki artışta sütün ve yemin etkisi

Küçükbaş ve büyükbaş hayvancılıkta yaşananları ve piyasadaki gelişmeleri, buna bağlı olarak kırmızı et fiyatlarını gerçekçi bir dille analiz eden yazıda özetle şu bilgilere yer veriliyor:

1- Süt/yem paritesi temelde kırmızı et üretimini doğrudan etkileyen faktörlerin başında gelmektedir. Süt hayvancılığı yapan işletmelerin temel geliri süt satışlarından sağlandığından, çiğ süt fiyatının çoğu zaman maliyetin altında kalması; yani süt üreticisinin süt satışından kazandığı para ile hayvanlarını besleyeceği yemi alamaması (çiğ süt/yem paritesi); dişi hayvanlarını kesime göndermesi ile sonuçlanmaktadır. Dolayısıyla, dengesizliklerin temel sebebi süt fiyatlarıdır. Çiğ süt fiyatının en düşük olduğu dönemde dahi 1 litre süt üretimi için 1,5 kg %19 ham protein içeriğine sahip yem alınabilir olması süt işletmelerinin sürdürülebilir olmaları için kritik eşiktir.

2- Et tedariki; iki ana kalem sayesinde sağlanır. Birincisi besi danaları, ikincisi ise reforme ineklerdir. Reforme inek miktarı ise, toplam dişi sığır sayısının %50 sinin %20'si olarak kabul edilmektedir. Dişi sığırların; %50'si henüz süt üretimine başlamamış genç hayvanlardan, kalanı süt veren inekten oluşur. Süt veren ineklerin her yıl %20'si reforme olarak kesime gider ve ete dönüşür.

Üretici sayısı azalıyor

3- Süt üretiminin azalması, anaç hayvan kesimlerinin artması ile doğru orantılıdır. Kooperatiflerde toplanan süt miktarları ve üretici sayıları dikkat çekici bir biçimde düşmüştür. Bursa ili Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği bölgesel olarak Türkiye'nin süt üretim merkezlerinden biri olmakla beraber süt birliğinin aktif olmaması sebebi ile destekleme almak isteyen üreticinin örgütlü satış için kaydolmak zorunda olduğu bir birliğin üye sayısı 4000 civarından 1280 civarına düşmüştür. Bu oran sahada yaptığımız görüşmeleri teyit etmektedir.

4- Süt hayvancılığının bu denli küçülmesinin ve buna bağlı et arzında meydana gelen düşüşün temel sebebi süt fiyatının düşük tutulmasıdır. Zarar eden üretici işi bırakma eğiliminde olması ve gençlerin zarar eden bir işe girmek istememesi hem köyden kente göçü arttırmakta hem de ülkemizin üretimde dışa bağımlılığını arttıracaktır.

5- Azalan dişi hayvan sayısına bağlı olarak doğan erkek sayısı da azalmakta ve bu da besi materyalinin bulunamaması anlamını taşımaktadır. Dişi hayvan kesimlerinin artması kırmızı et arzında kısa dönemde artışa sebep olmakta ve market fiyatlarının sabit kalması anlamını taşımaktadır. Ancak, buradaki en büyük olumsuz etki uzun dönemde görülmekte; besiye alınacak erkek dana bulunamadığı için kırmızı et arzı düşmekte ve buna bağlı et fiyatları yükselmektedir. Şu anda sektörümüzün içinde bulunduğu durum tam olarak budur.

Kesilen hayvanın yerine yenisi konulamıyor

Kırmızı et fiyatındaki artışta 2018 yılında ihtiyacın çok üzerinde yapılan ithalatın, Et ve Süt Kurumu'nun yanlış müdahalesi nedeniyle üreticinin sektörden çekilmesine dikkat çekilen TÜSEDAD'ın yazısında, 2018-2019'da üreticinin maliyetin çok altında karkas et satmak zorunda kaldığı ve pandeminin de etkisi ile üreticinin zararının katlanarak arttığı ifade ediliyor. Besicinin kestiği hayvanın yerine yenisini koyamadığı belirtilen yazıda şu bilgilere yer veriliyor: "Kırmızı et üretimi yapan besicilerin, besi sürelerini uzatmaları (hayvanlarını daha uzun süre ellerinde tutma), ancak 1 ay olabilmektedir. Bundan daha uzun süre elde tutmak ekonomik olarak mümkün değildir. Çünkü, besiye alınan hayvanların yemden yararlanma dönemleri bellidir ve bu süreden sonra verilen yem ile hayvanın canlı ağırlık artışı arasındaki makas açılmaktadır. Bu ise besiciye zarar olarak dönmektedir.

Son dönemde, besicilikteki asıl önemli olan konu, karkas satış fiyatından ziyade kesilen hayvanın yerine yenisini koyma maliyetinin çok yüksek oluşudur. Bu sebeple besicilerimiz, canlı ağırlık artışı az dahi olsa hayvanlarını 1 ay kadar ellerinde tutmakta ve sonra kesime sevk etmektedirler. Temel sorun yine anaç hayvan kesimlerine dayanmaktadır.

Besi materyali dediğimiz biyolojik canlı bir hayvandır ve belirli bir süre yediği yem ile ekonomik bir ağırlık artışı olmaktadır. Dolayısıyla uzun süre (1 aydan fazla) kesime gönderilmeden elde tutulması ekonomik olarak zarar anlamı taşımaktadır. Bu nedenle kesime uzun süre geç gönderilmesi mümkün değildir.

Kesimden sonra ise; besicilerin karkas eti depolama kapasitesi ve kabiliyeti bulunmamaktadır. Çünkü karkas et ancak dondurularak depolanabilmekte olup; bu depolar ise ülkemizde kesimhanelerde ve özel şahıslarda bulunmaktadır."

Özetle, Sencer Solakoğlu başkanlığındaki TÜSEDAD'ın yazısında, benim bir yazıma da atıfta bulunularak kırmızı et fiyatlarının neden arttığı, çözümün ne olduğu çok net olarak ortaya konuluyor. Yıllardır bunları anlatıyor ve yazıyoruz. Umarız bu kez dikkate alınır.

TÜSEDAD'IN ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- İktisadi olarak hem arzın düştüğü hem talebin düştüğü bir dönemde fiyatı arttıran tek unsur arzın düşüş hızının daha keskin olmasıdır.
- İthalat ile ülkemiz çiftçisini ikame etmek çok yönlü bir hatadır. Sıkıştığımız yerde yabancı üreticiyi destekleyerek arzı arttıramayacağımız ortadadır.
- Kısa vadede kontrollü ithalat harici bir çıkış yolu yoktur. Kasaplık ve karkas ithalatı serbest piyasaya açılması mahsurludur. Bu üreticiyi çok zor duruma sokacak ve üreticinin sayısının hızla azalmasına sebep verecektir. Kontrollü ithalat ile kamunun ihtiyacının karşılanması kısa vadede tek çözüm olarak görmekteyiz.
- Orta ve uzun vadede yapılması gereken süt hayvancılığının kontrollü üretim planlamasının yapılıp, verimliliği artırıcı faaliyetlerde bulunmak suretiyle üretimi planlı bir şekilde arttırıp fazlalık oluşacağı durumda süt tozunu dünya piyasalarında aktif pazarlamamızdır. Bu durumda hem ihracatçı konumda oluruz hem et ihtiyacımızı iç piyasadan karşılayabilecek bir konuma geliriz.
- Büyükbaş besiciliğinde, süreç anaç hayvanın gebeliği ile başlamaktadır ki bu süre 9 ay 10 gündür. Ülkemizde buzağı ölüm oranı %10-15 civarında iken bu rakam dünyada %5 civarındadır. Sadece bu aşamada yapılacak iyileştirmeler ile ülkemizin kırmızı et açığının kapatılması mümkündür.
- Ülkemizdeki et üretim maliyetinin yüksek olmasının bir diğer sebebi ise, ülkemizdeki meraların besleyici değerinin düşük olması ve hastalık yayılım riski nedeniyle meralardan yeterince yararlanamıyor olmamızdır. Oysa; mera ıslahı ile besi hayvanlarının meralardan yüksek miktarda yararlanmasının sağlanması ile üretim maliyetleri önemli ölçüde düşürülebilecektir.

Dövizde ava giderken av olmak da var!

Alaattin AKTAŞ

19 Nisan 2023 Çarşamba

Ekonomi yönetiminin geçen yılın ortasından beri adeta tek amacı var: “Dövizin seçime kadar fazla artmasını önlemek.” Bunu sağlayabilmek adına akla gelmeyecek önlemler alındı, tuhaf tuhaf ve normal bir ekonomik işleyişte yeri olmayan bir dizi karar uygulamaya konuldu. Klasik anlamda bir sermaye kontrolü söz konusu değildi ama öylesine yan yollara sapılarak denetimler getirildi ki “Bunlar da bir çeşit sermaye kontrolü” denilmeye başlandı.

Ama yine de olmadı gibi... Gidişat döviz seçime kadar istenilen düzeyde tutmanın zor olacağını gösteriyor.

Dövizin artacağı algısı giderek güçleniyor. Bu durum zincirleme bir reaksiyon doğuruyor. İhtiyacı olan mümkün olduğunca ucuzken almak istiyor, ihtiyacı olmayan da tasarruf aracı olarak döviz hücüm ediyor... Sonuçta kur yükseliyor. Piyasada artık ikili, üçlü, bir dizi fiyat oluşmuş durumda.

14 Mayıs'taki sonuca göre dövizdeki bu tansiyon ya daha da artacak ya da kısa sürede, belki anında normale dönecek.

Hangi durumda ne olacağını tahmin etmek de pek zor değil...

Alırken kazanmak...

Ticaretin değişmez kurallarındandır. “Alırken kazanacaksın” denir ya... Döviz genel eğilim olarak hep yükseliyor yükselmesine ama bazı dönemlerde alım yapıldığında getiri elde edebilmek için uzun süre beklemek gerekiyor, hem de çok uzun süre.

Doların 2018 yılı başından bu yana olan seyrine üç dönem halinde baktık. Çünkü beş yılı aşan bu dönemde dolarda üç kez tepe görüldü ve sonrasında hızlı bir geri çekilme oldu. İşte o tepe noktalarında döviz alanlar, kurun aldıkları düzeye gelmesi için epeyce beklemek durumunda kaldı.

Şimdi de benzeri yaşanabilir. Döviz kurunun hızla tırmandığı bir dönemde alış yapacaklar, geçmişte olduğu gibi bir kez daha çıkış hızına yakın bir geri çekilme görülebileceğini dikkate almalı.

Birinci dönem...

Dövizin tepeye çıkıp tasarruf sahibini iki yıl beklettiği ilk dönem... Ağustos 2018-Temmuz 2020 arası...

Türkiye 2018 yılının yaz aylarında bir rahip krizi yaşamaya başladı. Merkez Bankası yılın ilk beş ayında yüzde 8 olarak uyguladığı faizi 1 Haziran'da yüzde 16.50'ye çıkardı. Ama bu faiz artışı yetmiyordu ve ABD ile ilişkiler çok gergindi; "Rahibi verirsin-vermem" tartışması yaşanıyordu. Dolar tırmanıyordu ve Merkez Bankası kuruna göre ağustos ayının ortasında 6.88 görüldü. Gün içinde 7 lira da aşılmıştı.

Çaresiz kalındı ve Merkez Bankası faizi yüzde 17.75'ten yüzde 24'e çıkardı. Dövizde tansiyon bir anda düştü, Türkiye adeta nefes aldı.

Kur 7 lirayı bulduğunda dolar alanlar da ellerindeki o dolarlarla kaldı!

Dolar yaklaşık iki yıl boyunca 14 Ağustos 2018'deki düzeyini göremedi. 30 Temmuz 2020 tarihine gelindiğinde dolar ancak 6.94 düzeyindeydi.

Dolar 6.94'ü de "söz dinlemeyen" Murat Çetinkaya'nın başkanlık görevinden alınıp yerine "faiz indiren" Murat Uysal'ın getirilmesiyle gördü.

Çetinkaya görevi devrettiğinde faiz yüzde 24, dolar 5.60 düzeyindeydi.

Ocak 2018-Temmuz 2020

İkinci dönem...

Murat Uysal yüzde 24'te aldığı faizi görünürde yüzde 10.25'e, ortalamada yüzde 14 dolayına kadar çekti, buna karşılık 5.60 olarak devraldığı doları 8.46'ya çıkardı.

Dolar 8.50'ye dayanmıştı ve yeni bir değişikliğe kapı aralanıyordu. Kasım 2020'de Murat Uysal'ın yerine Naci Ağbal getirildi.

Ağbal'ın ilk işi faizde sadeleşmeye gitmek ve oranı yukarı çekmek oldu. Ağbal, 8.50'den aldığı doları 2021'in şubatında 7 liranın da altına indirmişti.

Faizin düşürüldüğü ve kurun tırmanıp 8.50'ye dayandığı dönemde döviz alanlar yine büyük hüsrana yaşıyordu. Üstelik Naci Ağbal 2021'in mart ayındaki Para Politikası Kurulu toplantısında faizi bir kez daha artırıp yüzde 19'a çıkarmıştı. Dövizin daha da aşağılara gitmesi beklenebilirdi.

Ne var ki bu kadar olumlu gidiş bize fazlaydı!

Ağbal'ın başkanlığı yalnızca dört buçuk ay sürdü ve Merkez Bankası Başkanlığı görevine Şahap Kavcıoğlu getirildi.

Bu değişiklik 8.50'lere yakın düzeyden döviz alanlar için adeta umut oldu. 7 liranın altına sarkan dolar yeniden artmaya başladı ve 8.40-8.50'ler düzeyine yaklaşık on ay sonra geldi. Ama yine de nominal olarak aynı düzeye gelmek için on ay beklemek gerekmişti.

Ağustos 2020-Ağustos 2021

Üçüncü dönem...

Merkez Bankası Başkanlığı koltuğunda Kavcıoğlu oturmaktadır ve yüzde 19'da devralınan faize 2021'in eylül ayına kadar dokunulmaz. Ama nas denilerek eylülde düşmeye basılır; faiz indirim süreci başlar.

Mart ayında 7.50 dolayında devralınan, faiz indirimine başlanan eylülde 8.60 olan kur faiz indirimiyle birlikte tam anlamıyla tırmanışa geçer.

Bu süreçte hiç unutulmaması gereken üç tarih var:

* 16 Aralık 2021'de faiz bir puan daha düşürülerek yüzde 14'e indirilir. Döviz hücüm iyice hızlanır.

* Cumhurbaşkanı Erdoğan, 19 Aralık Pazar günü yaptığı bir konuşmada üstüne basa basa faiz indiriminin devam edeceğini söyler.

* 20 Aralık Pazartesi günü hemen herkes fiyatın ne olduğuna bakmaksızın döviz hücüm eder. Dolar 18 liranın üstüne çıkmıştır. (Grafikteki 17.47, bankalararası piyasada gün içinde oluşan ortalamaı gösteriyor.)

* Ve 20 Aralık Pazartesi akşamı kur korumalı mevduat açıklanır; eş zamanlı olarak kamu bankaları eliyle döviz satışına başlanır, kur hızla aşağı iner.

18 liralardan dolar alanlar, ertesi günlerde 11-12 liralara görüp şoke olurlar.

Doların yeniden 17.50'ler düzeyine gelmesi için yedi ay geçmesi gerekir. Temmuz ayının sonuna doğru aynı düzeye gelinir.

Eylül 2021-Nisan 2023

\$/TL
20,0

Döviz henüz zirvede değil

Döviz artıp enflasyonu tetiklemesin diye geçen yılın ağustosundan beri her yol denendi ama sanki yol bitti ve döviz belirgin bir artış eğilimine girdi.

Dolar henüz rahip krizindeki, faizin indirildiği 2020'nin sonbaharındaki ya da 2021'in aralık ayındaki gibi bir tırmanış göstermiş değil. Dolayısıyla şu dönemdeki kur düzeyinden döviz alanlar için önceki dönemlerdekine benzer hızlı bir geri dönüş yaşanması ve bundan dolayı zarara uğranılması riski çok az. Dolar zaten geçen ağustostan beri 18.50 düzeyinde, yani bu zaman dilimi dikkate alınırsa zaten çok fazla bir artış yok.

Ancak ok yaydan fırlar ve döviz çok kısa sürede birden tırmanırsa işte gelinecek o düzeyden döviz almak riskli olabilir. "Mutlaka riskli olur" denilemez, ancak bir risk doğabilir.

Hele hele seçime kadar hızlı bir artış yaşanır; ardından da sandıktan tüm toplumu rahatlatarak, Türkiye'ye taze döviz girişi sağlayabilecek bir iktidar çıkarsa işte o yüksekten alınan dövizler uzun süre elden çıkarılamayabilir.

Döviz ihtiyacı olanlar; ithalatçılar, yatırımcılar tabii ki döviz alacaktır, onların başka çaresi yok. Ama tasarruf amacıyla döviz almak isteyenlerin kur yükseldikçe temkinli davranmasında yarar vardır.

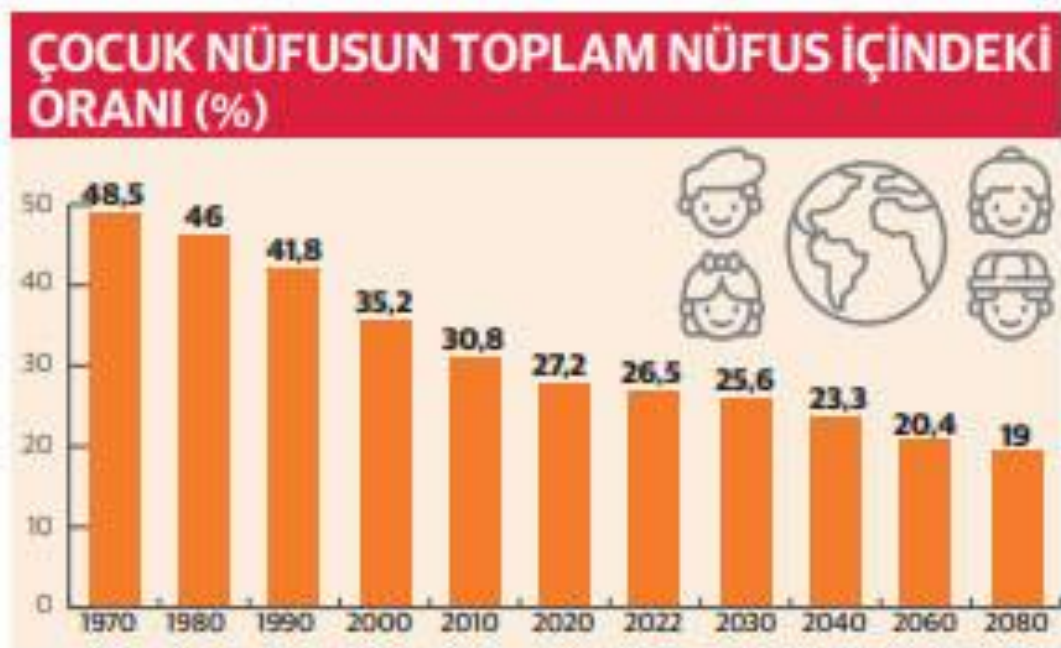
Türkiye nüfusunun 22,5 milyonu çocuk

Naki BAKIR

19 Nisan 2023 Çarşamba

Türkiye’de ortanca yaş yükselmeye, az çocuk yapma eğilimi paralelinde çocuk nüfus oranı düşmeye devam ediyor. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), “İstatistiklerle Çocuk” araştırmasının 2022 sonuçlarını yayımladı.

Buna göre 2022 yıl sonu itibarıyla 85 milyon 279 bin 553 kişi olan nüfusun yüzde 26,5 oranındaki 22 milyon 578 bin 378’ini, Birleşmiş Milletler tanımına göre 0-17 yaş grubunu kapsayan çocuk nüfus oluşturdu.

Çocuk nüfusun yüzde 51,3’ünün erkek, yüzde 48,7’sinin kız olduğu belirlendi.

Türkiye’de 1970 yılında toplam nüfusun yüzde 48,5’ine ulaşan çocuk nüfus, izleyen dönemde sürekli düşerek 1990’da yüzde 41,8’e, 2000’de yüzde 35,2’ye, 2010’da

yüzde 30,8'e, 2020'de yüzde 27,2'ye düştü. 2022 yılında yüzde 26,5 olan çocuk nüfusun, projeksiyonlara göre 2030'da yüzde 25,6'ya, 2040'ta yüzde 23,3'e, 2060'da yüzde 20,4 ve 2080'de yüzde 19'a kadar düşeceği öngörüldü.

En az 1 çocuklu aileler yüzde 44,3

ADNKS sonuçlarına göre 2022 yılında toplam sayısı 26 milyon 75 bin 365 olan hanelerin yüzde 44,3'ünde 0-17 yaş grubunda en az bir çocuk bulunduğu belirlendi. İllere göre bakıldığında, en az bir çocuklu hane oranı en yüksek ilin yüzde 70,3'le Şanlıurfa, en düşük ilin yüzde 29'la Tunceli olduğu görüldü. En az bir çocuk bulunan hanelerin yüzde 18,9'unda 0-17 yaş grubunda 1, yüzde 15,4'ünde 2, yüzde 6,5'inde 3, yüzde 2,2'sinde dört, yüzde 1,3'ünde ise 5 ve daha fazla çocuk bulunuyor.

Resmi kız çocuk evlilikleri azaldı

Kamuoyunda "çocuk gelin" adıyla bilinen kız çocuklarının evlendirilmesi olaylarında gerileme yaşandı. Araştırmaya göre 16-17 yaş grubundaki kız çocuklarının resmi evlenmelerinin toplam resmi evlenmeler içinde 2002 yılında yüzde 7,3 olan oranı 2022 yılında yüzde 2'ye düştü. Aynı yaş grubundaki erkek çocukların resmi evlenmelerinin oranı da yüzde 0,5'ten yüzde 0,1'e indi.

Bebek ölüm hızı binde 9,2

2009 yılında binde 13,9 olan bebek ölüm hızı, 2021'de binde 9,2'ye düştü. Bu oran erkek bebeklerde binde 14,6'dan binde 9,8'e, kız bebeklerde binde 13,1'den binde 8,6'ya geriledi. Doğumdan sonraki beş yıl içinde ölme olasılığını ifade eden beş yaş altı ölüm hızı da 2009-2021 döneminde binde 17,7'den binde 11,2'ye düştü. Beş yaş altı ölüm hızının erkek çocuklarda binde 18,5'ten binde 11,9'a, kız çocuklarda binde 16,8'den binde 10,5'e düştüğü görüldü.

Özet sonuçlar

- **En çok 5-9 yaş arası:** 2022 yılında çocuk nüfusun yüzde 25,1'i 0-4, yüzde 29,4'ü 5-9, yüzde 28,5'i 10-14 ve yüzde 17'si 15-17 yaş grubunda yer aldı.

-**AB'ye göre yüksek:** Türkiye'nin çocuk nüfus oranı, Avrupa Birliği (AB) üye ülkelerinden yüksek. AB ortalamasında yüzde 18,1 olan çocuk nüfus oranı, 27 ülke içinde en düşük yüzde 15,6 ile İtalya, en yüksek ise yüzde 23,6 ile İrlanda'da.

- **En yüksek Şanlıurfa, en düşük Tunceli:** 2022'de en yüksek çocuk nüfus oranına sahip olan iller yüzde 44,9'la Şanlıurfa, yüzde 41,4'le Şırnak ve yüzde 39,3 ile Ağrı; en düşük iller ise yüzde 16,9'la Tunceli, yüzde 17,7 ile Edirne ve yüzde 18,4'le Kırklareli.

- **Canlı doğum oranı:** 2021'de canlı doğan bebek sayısı 1 milyon 79 bin 842; bunların 554 bin 41'i erkek, 525 bin 801'i ise kız oldu. Canlı doğan bebeklerin yüzde 96,9'unu tekil, yüzde 3'ünü ikiz, yüzde 0,1'ini ise üçüz ve daha fazla çoğul doğumlar oluşturdu.

- **Hastanede doğum:** Hastanede gerçekleşen doğumların oranı 2010 yılındaki yüzde 91,6 düzeyinden 2021'de yüzde 97,5'e yükseldi.

- **En popüler adlar:** 2022 yılında doğan bebeklere konulan en popüler erkek bebek adları, Alparslan, Yusuf ve Miraç; en popüler kız bebek isimleri ise Zeynep, Asel ve Defne oldu. 2022 yılında 0-17 yaş grubundaki çocuklarda en çok bulunan erkek isimleri Yusuf, Mustafa ve Mehmet; kız çocuk isimleri ise Zeynep, Elif ve Yağmur.

- **Çocuk bağımlılık oranı:** 2022 yılında, her 100 kişi başına düşen, 0-14 yaş grubundaki çocuk sayısını ifade eden çocuk bağımlılık oranı yüzde 32,3 oldu.

- **Okullaşma oranı:** Okul öncesi eğitim düzeyinde, 2020/'21 öğretim yılında yüzde 56,9 olan beş yaş net okullaşma oranının, 2021/'22 öğretim yılında yüzde 81,6'e çıktığı dikkati çekti. 2021/'22 öğretim yılında net okullaşma oranı ilköğretim düzeyinde yüzde 93,2, ortaokul düzeyinde yüzde 89,8 ve ortaöğretim düzeyinde yüzde 89,7 oldu.

- **Diş fırçalama:** Günde en az bir kez diş fırçalayan 3-17 yaş grubundaki çocukların oranı yüzde 66,5. Bu oran kız çocuklarda yüzde 73,4, erkek çocuklarda yüzde 60.

- **Konsantrasyon güçlüğü:** Konsantre olmada zorluk yaşayan 5-17 yaş grubundaki çocukların oranı yüzde 1,4.

- **Ders tresi:** Okul derslerinin baskısı altında hisseden 6-17 yaş grubundaki çocukların oranı yüzde 13,4.

- **Dışlanmışlık hissi:** Okulda kendini dışlanmış hissettiğini belirten 13-17 yaş grubu çocukların oranı yüzde 6,8.

- **Mutluluk oranı:** Kendini mutlu veya orta seviyede mutlu hissettiğini belirten çocukların oranı yüzde 96,7.

- **Çocuk hakları bilinci:** Çocuk Hakları Sözleşmesini duyduğunu belirten 13-17 yaş grubu çocukların oranı yüzde 45,1.

Türkiye Ulusal Kırsal Ağ'ı (UKA) Anadolu'yu yeşertecek

Mine ATAMAN

19 Nisan 2023 Çarşamba

2024 yılında Köy Kanununun 100. yılını kutlayacağız. Köylülerimiz dünya çiftçileriyle kıyaslanıyor. Avrupa kırsalında üniversite, teknoloji merkezleri var, trenler vızır vızır.

Eğitim, sağlık, sosyal olanaklar en az kentteki kadar etkili. Anadolu kırsalında hayat vasat, sorumluluk üst düzeyde. Mahalle kanunu, destekler, köstekler derken köyün altını üstüne getirdik, şimdi de “kendi kendine yeterlilik, gıda güvencesi” gibi hedeflerimizi kırdaki tarımsal faaliyetlere, çiftçilere endeksledik.

Avrupa Birliği benzer sorun ve hedeflerle 2008 yılında kıtanın tarım politikalarını belirlemek, kaynakları etkin kullanmak ve aile çiftçilerinin yaşam standartlarını iyileştirerek kırsal kalkınmayı desteklemek amacıyla “Avrupa Kırsal Kalkınma Ağını” kurdu.

Her ülke kendi “Ulusal Kırsal Ağ'ını” kurup, Avrupa Birliği ile finanse edilen bütçelerle; kültürünü, gastronomi mirasını ve çiftçisini koruyup, hedeflerine ulaştı. 2017’de kurulan Türkiye “Ulusal Kırsal Ağ'ının” ulusal düzeyde yaygınlaştırılması için geçtiğimiz hafta, Tarım ve Orman Bakanlığı ev sahipliğinde Bakanlıkların UKA yönlendirme komitesi üyelerinin katılımıyla bir toplantı yapıldı.

Toplantıya başkanlık eden Tarım Reformu Genel Müdür Yardımcısı ve Yönetim Otoritesi Başkanı Osman Yıldız’ın; “kırdan, yukarıya talimat gelsin istiyoruz” sözü, geleceğin kapsayıcı anlayışını ortaya koyuyor. Kırsal kalkınma, multidisipliner bir yapıya sahip olmalı, zira tat belleğimiz, tarımsal hasılamız kırsalda yapılacak her çalışma sinir uçlarını harekete geçirirken, dengeleri bozabilir.

Odak gruplar, Yerel Eylem Grupları, Tematik gruplar, Alt gruplar yereldeki hedef ve projeleri merkeze ileterek tam bir katılımcılık örneği sergileyecekler. 26 Bölge temsilciliği 81 ilin nabzını tutarken merkezle de sağlıklı bir iletişim kurulması sağlanacak. Kırdan yaşayan herkes kırdan ilgili konuların olağan bir paydaşı olacak.

Umalım, “paydaşların fikir fırtınasıyla” Anadolu’nun her karış toprağı yeşersin, kırsalda yaşayanlar yeniden kök salsın. “Drop Store” Hollanda Dışışleri Bakanlığı tarafından “iklim felaketinin hayatımızı nasıl etkileyeceğini göstermek, farkındalık yaratmak” için kurulan bir market.

“Gelecek Marketinde” ürünlerin susuzluk kaynaklı fiyat artışları yayınlanıyor. 1 yemek kaşığı temiz su 198, 5 adet pirinç 89, Aspirin kadar ekmek hapi 100 dolar. Oldukça endişe yaratan diğer bir gelişme; Ferrero markasının “Avustralya’da 1 milyon fındık ağacı diktiğı, Türkiye’nin fındık pazarını kaybedebileceğı” haberi idi.

Söz konusu çalışma Ferrero yan kuruluşu Agri Australis’un, Narrandera kasabasında 10 yıl önce başlattığı fındık tarımını geliştirme amaçlı sosyal sorumluluk projesiydi. Haberlerin ortak paydası tarımsal faaliyetlerle ilgili kaynakları etkin kullanmak, bütçeleri disipline etmek ve sürdürülebilir bir beslenme kültürü oluşturmak.

Köy Enstitüleri’nin kuruluşunun 83. yılını kutlarken, zamanında kapattığımız okullarda eğitilemediklerimize şimdi “el işi öğretmek, life style yaşam merkezleri” kurmak “hep sonradan gelir aklım başıma” sözünü anımsatıyor. Atatürk’ün söylediğı gibi “milli ekonominin temeli ziraatı” destekleyecek UKA oluşumu inşallah köylüye, kırsala, memlekete hayırlı olur.

Abdulkadir Selvi

Cumhurbaşkanı Erdoğan 35'inci katın asansöründe ne sordu

Devletin bakanından, “Cumhurbaşkanımız 35'inci katın asansöründe bu soruyu sordu” sözünü duysanız, o soruyu merak etmez misiniz? Ben de merak ettim. Sorunun cevabını da aldım. Peki soru neydi, ne cevap verildi? Onu yazının sonunda açıklayacağım. Şimdi sizi görkemli bir törenle açılan İstanbul Finans Merkezi'ne götürmek istiyorum.

Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati, İstanbul Finans Merkezi'ndeki canlı yayınımıza Togg'la gelince, “İstanbul'da Togg kullanmak havalı oluyor mu?” diye sordum. “Havalı oluyor” dedi. İstanbul'da Porsche kullanan birisiyle trafikte yan yana gelmişler. “Senin araban mı havalı, benim arabam mı?” diye sormuş. Diğer kişi araca şöyle bir bakmış, “Bakan Bey, sizin araba daha havalı” demiş. Nureddin Nebati, “İsterseniz basalım, hangimiz hızlı?” diye teklif etmiş ama Porsche kullanıcısı yarışı tercih etmemiş.

TOGG COŞKUSU

Hazine ve Maliye Bakanı'nı Togg kullanırken bu denli coşkulu görmem beni şaşırtmadı. Bu millet yıllarca Devrim otomobilinin bir komplo ile engellenmesini kabullenemedi. Bu millet yıllarca bir gün biz de kendi otomobilimizi yapacağız hayaliyle yaşadı. Nureddin Nebati işte o neslin duygularını yansıtıyor. Yaptık ve başardık demek o kadar güzel bir duygu ki...

İsterse onların uçan otomobilleri olsun. Togg'un bu millete verdiği duyguyu veremezler. Çünkü bu bizim. Çünkü Togg'u üretmeyi biz başardık. O başka bir şey.

İSTANBUL FİNANS MERKEZİ'NDE

Bakan Nureddin Nebati ile sadece Togg'u konuşmadık elbette ki. TRT'de Seval Çöpür'ün moderatörlüğünde TRT Ekonomi Müdürü Hasan Arslan'la birlikte Bakan Nureddin Nebati ile canlı yayında bir araya geldik. Hem de nerede? Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın açılışını yaptığı İstanbul Finans Merkezi'nde. Sanıyorum İFM'deki ilk canlı yayın oldu. Ben siyasi soruları sordum. Ama soğan sorusunu atlamadım.

BU TÜRKLER BİRAZ FAZLA OLUYOR

İstanbul Finans Merkezi tam kapasite çalışmaya başlayınca Türkiye'yi farklı bir lige taşıyacak. Londra, Singapur, New York, Frankfurt, Hong Kong, Dubai gibi dünyaca ünlü finans merkezlerinden biri olacak. 100 bin çok iyi yetişmiş insan faaliyet gösterecek. İstanbul Finans'ı küresel ticaretle entegre ederek bence çok önemli bir katkı sağlamışlar. Nureddin Nebati, "İFM, 5 yılda 130 milyar dolar katma değer sağlayacak" dedi. İFM'yi gezerken ne düşündüm biliyor musunuz? Gerçekten bu Türkler biraz fazla oluyor!

LONDRA'DA TEFECİLERLE

KILIÇDAROĞLU, 300 milyar dolar getirmeyi vaat etmişti. Cumhurbaşkanı Erdoğan, "İngiltere'den getirecekmiş, tefecilerle görüştü, anlaştı, onlar söz verdiler" diye tepki göstermişti. Nureddin Nebati, Kılıçdaroğlu'nun Londra'da bir lokantada ismini bildikleri bir tefeciyle görüştüğünü anlattı. Aman Kemal Bey, dikkat edin, Türkiye'yi tefecilerin eline düşürmeyin.

GÜNDEM EKONOMİ

İstanbul Finans Merkezi gibi bir dünya markasında ekonomiyi konuştuk ama soğanı da sormadan geçemedik. Bunu bir çelişki olarak görmeyin. Çünkü halkın ekonomisi

soğan, domates, biber. Hazine ve Maliye Bakanı fiyatların düşmeye başladığını söyledi. İş sadece soğana endekslenmesin, Nureddin Nebati ile sohbetimizde seçim sonrası ekonomiye dönük hazırlıklarının tamam olduğu izlenimi edindim. Seçimden önce olsun, seçimden sonra olsun, değişmeyen gündem ekonomi.

TOGG KREDİSİ GELİYOR

Togg'la başladık, Togg'la bitirelim. CNN Türk canlı yayınında Cumhurbaşkanı Erdoğan, kamu bankalarının Togg'a özel bir kredi paketi hazırlayabileceklerini söylemişti. Togg kredisi için çalışma başlamış. Bakan Nureddin Nebati, "Cumhurbaşkanımıza arz ettikten sonra ilan edilecek" dedi.

35'İNCİ KATTAKİ SORU

Şimdi sıra geldi İstanbul Finans Merkezi'nin 35'inci katında, asansörde Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın sorduğu soruya. Erdoğan, İFM'nin açılışından sonra asansörle 35'inci kata çıkmış. Asansör tam 35'inci kata gelip kapısı açılırken Erdoğan o soruyu sormuş. "Peki bir deprem olursa... Asansörde depreme yakalanan kişiye ne olacak?" demiş. Depremde 10 vilayetimiz yıkıldı. İstanbul deprem kuşağında. O nedenle bu sorunun sorulması çok yerinde olmuş. 35'inci katta Cumhurbaşkanı Erdoğan'a İFM'de depreme karşı alınan önlemler hakkında bilgi verilmiş. Bakan Nebati, "Asansör dahil depremdeki şiddete göre içerisindeki insanları tahliye edecek sensörlere sahip, tahliyeyi gerçekleştirip kilitleyecek bir yapıya dönüştürülebiliyor" dedi.

İFM'nin deprem tehlikesine göre tasarlanması çok önemli.

HDP'NİN ADAYINI AÇIKLIYORUM

HDP Eş Genel Başkanı Pervin Buldan, cumhurbaşkanlığı seçiminde kime destek vereceklerini bayramdan sonra açıklayacaklarını söyledi. Pervin Buldan'ın konuşmasındansonra 'HDP acaba kimi destekleyecek' diye beni bir merak aldı. Kulislerde HDP'nin Sinan Oğan'ı destekleyeceği konuşuluyor. Şaka bir yana, Pervin Buldan, Kılıçdaroğlu konusunda da yine Selahattin Demirtaş'a rol kaptırdı.

Demirtaş, "Yürü Bay Kemal" dedi.

Hızını alamadı. "Bundan sonra hedef, Sayın Kılıçdaroğlu'nun tüm Türkiye'nin ortak adayı olmasını sağlamaktır" diye konuştu.

Sonunda, "Sayın Kılıçdaroğlu'na hayırlı olsun diyoruz" deyip işi bitirdi.

Pervin Hanım, siz hâlâ cumhurbaşkanı adayınızın ismini açıklamayı düşünüyor musunuz?

KILIÇDAROĞLU İHA'LARA SİHA'LARA KAFAYI TAKMIŞ

İZMİR’de katıldığı bir programda Kılıçdaroğlu’na, bir genç “Milli savunma alanında yapılan teknolojik gelişmeler ve İHA, SİHA gibi savunma sanayisine yapılan yatırımlar devam edecek mi?” diye soruyor. Çünkü gençler, İHA’larla, SİHA’larla çok ilgililer.

“Dünyanın bütün rejimlerinde savunma sanayisi mutlaka devletle beraber yürümek zorundadır. Eğer siz sadece özel sektöre vererseniz, diyelim ki arkadaşımız İHA’yı yapıyor, bu da Türkiye için büyük bir risk. Neden? Yarın fabrikayı kalktı, Amerikalılara ya da Katarlılara sattı. Olmaz” diye yanıt veriyor.

Bu ne demek, biliyor musunuz?

Karabağ Zaferi nedeniyle Azerbaycan’da çocuklara ismi konulan, Ukrayna’da adına marşlar bestelenen milli gururumuz Bayraktar’ın kapısına kilit vuracağız demek. Bu ne demek, biliyor musunuz? Bir zamanlar, yerli üretime ne gerek var, Amerikalılardan alıyoruz diyerek, Nuri Demirağ’ın uçak fabrikasının iflas ettirilmesi demek. Uçaklarımızı yapıp uçurmayı başaran Vecihi Hürkuş’un uçak fabrikasının batırılması demek.

Tek parti döneminde İsmet Paşa’nın yaptığını şimdi Kılıçdaroğlu’nun yapması demek..

Esfender KORKMAZ

Ekonomide seçimden sonra ne olur? (II)

Dün bu köşede, anketler ortalaması olarak Kılıçdaroğlu'nun daha yüksek oy aldığını ve Erdoğan kazanırsa olabilecekleri özetlemiştim.

İttifaklar 6 nisandan sonra son şeklini aldı. Bu nedenle Milletvekili seçimler sonuçlarını bu tarihten sonrasında yapılan anketler daha net gösterecektir.

Bu tarihten sonra 4 anket yapılmış. Bunlardan Areda Survey diğer üç anket ortalamasından aşırı sağma gösteriyor. Söz gelimi diğer üç anket ortalamasında Cumhur ittifakı ortalaması 40,1 ve fakat Areda Survey anketinde yüzde 51,1'dir. Bu durum, yönlendirme imajı yaratıyor AKP' ye olan güveni düşürüyor.

Diğer üç anket ortalaması ise şöyle;

- * **Millet İttifakı yüzde 42,9,**
- * **Cumhur İttifakı yüzde 40,1,**
- * **Emek ve özgürlük yüzde 10,1**
- * **Memleket partisi yüzde 4,0**

Seçim sonrası siyasi iktidar değişir ve Kılıçdaroğlu Cumhurbaşkanı olursa Mutabakat metninde;

1. Demokrasi ve hukukun üstünlüğüne dönüleceği, Devletin yeniden liyakat esasına göre ve kurumsal devlet yapılacağı, bürokraside yolsuzlukların önleneceği, çağdaş eğitim sistemine dönüleceği yer alıyor.

AB'nin en fazla üzerinde durduğu demokrasi ve hukukun üstünlüğüdür. Her programında bu hususları tenkit ediyor. Yolsuzlukla mücadelede Türkiye'nin yetersiz olduğu vurgulanıyor. İktidar değişirse, AB'nin Türkiye ye kesilen destekleri başlayacak, vize sıkıntısı kalkacaktır. Avrupa Birliği Yabancı sermaye için çıpadır.

Yargı bağımsızlığında Türkiye'nin geri düşmesi, yabancı yatırım sermayesini ürkütüyor. Gerçekte ise bağımsız yargı yabancı yatırım sermayesi için güven unsurudur.

Mutabakat metninde "**Merkez Bankası, BDDK ve SPK'ya bağımsız kuruluşlar olacaktır**" deniliyor. Bu durumda Merkez Bankası gerçekçi faiz uygular. Borsada manipülasyon kalkar. Enflasyon düşer ve Portföy yatırımları girer.

Yine, bütçede israfın önleneyeceğini ve denetimin sağlanacağı belirtiliyor. Türkiye de bütçede denklikten çok, bütçenin iş bütçesi olması, kamu yatırımlarının bütçe ile yapılması daha önemlidir.

Millet ittifakı, yaşam tarzına müdahaleyi kaldıracağını da söylüyor. Söz gelimi kışın yaz saati uygulamasının, eğitime dolaylı müdahalenin kaldırılacağını, kadın haklarında iyileştirme yapılacağını belirtiyor.

Yaşamımızı, refahımızı, huzurumuzu olumsuz etkileyen, haksız rekabete neden olan ve piyasa düzenini bozan en önemli sosyal sorunlar, yolsuzluk, adam kayırma, toplumu kampaştırma politikasıdır. **Bu sorunların sürdürülemez olduğu açıktır.** Zaten Millet İttifakı'nın programında bu sorunların çözümü geniş yer tutuyor.

Sendikalar demokrasinin temel araçları arasında yer alır. AKP iktidarı, ideolojiyi ve fetocuları kullanarak, otokrasiyi tırmandırarak, grev ve lokavt kanununu değiştirerek Türkiye'de **sendikasızlaşma** yarattı. 2002 yılında işçilerin yüzde 58,6'ı sendikaya kayıtlı idi. Bu oran 2022 de yüzde 14,32'ye geriledi. Demokrasiye geçiş, yeniden sendikalaşmayı hızlandırır.

Türkiye'nin kendi dövizini yaratıncaya kadar ve yatırım yapmak için dövize ihtiyacı var. **Bunun içinde yabancı yatırım sermayesi girişi ve Yerli sermayenin de yatırım yapması gerekir. Güven sorunu kalkarsa yatırımlar artar.**

Çin yabancı sermaye girişini sınırladı. Güven duyarsa Türkiye ye yeniden yabancı yatırım sermayesi girişi artar.

Önceki Gün Cumhuriyet gazetesinde Elçin Poyrazlar, Bluebay Varlık Yönetim Şirketi kıdemli stratejisti ile konuşmasını ve onun " *Eğer muhalafet kazanırsa yabancı sermaye için ikinci balayı başlar* " dediğini yazmıştı.

Dış borçlarda temerrüt riskinin kalkması, kur şoklarının önlenmesi, yatırım ve teknoloji için yabancı yatırım sermayesi önemlidir.

İbrahim Kahveci

Bu nasıl dava!

DSP Başkanı Önder Aksakal Malatya’da Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın yanı sıra MHP lideri Devlet Bahçeli, BBP lideri Mustafa Destici ve HÜDA-PAR lideri Zekeriya Yapıcıoğlu’nun da bulunduğu törende “İnşallah 14 Mayıs’ta vatanımızı küffara teslim etmeyeceğiz” dedi.

Ne kutsallık ama... Ülkenin muhalefetini veya bir başka deyişle en az yarısını bir anda **kafir** ilan edebildiler. Çünkü yeni katılmasına rağmen bu Cumhuriyet İttifakı’nın kutsal bir davası var aslında.

Bu öyle bir dava ki, bütün **kutsalları kapsıyor ama bütün günahları da çok rahat işleyebiliyorsunuz...**

Mesela kamu malı noktasında sınırsızsınız...

Bakınız 9 Aralık 2020 günü “**1 köprü 13 milyar dolar**” başlıklı yazımı şöyle bitirmiştım: “**Yapım maliyeti 1,6 milyar doları geçmeyen bir köprüye yıllık 650 milyon dolar gelir garantisini sizce kim nasıl verebilir? Sorarım size, bu dava nasıl bir davadır...**”

***

Bu nasıl bir davadır ki, katilleri bile koruyan bir zihniyet ufku sevapmış gibi oluşabiliyor. Örneğin Rabia Naz cinayeti ne oldu? Sandığa gidip oy verdiğinizde o cinayete siz de destek verip vermemekle mükellef oluyor musunuz? Yoksa bir oy ile ahiretiniz tertemiz mi oldu? (Kendimi yüce Yaradan’ın yerine koyamam ama Cübbeli Ahmet denen biri bunları bilebiliyor... Ona sorun)

Ya da Sinan Ateş cinayeti... Oy verdiğinizde bu cinayetlere destek mi olmuş oluyorsunuz ya da tepki mi gösteriyorsunuz? Acaba ahirette sorulacak mı?

Dilsiz şeytan kime deniliyordu? Hatırlayın.

Ya da depremde ölmemesi gerekirken ölen on binlerce insan... Enkaz altında saatlerce-günlerce bekleyip kurtarıcı gelmediğinde canını verenler. Onların vebali mesela... AFAD'a liyakatli kadrolar atamayarak bu ölümlere yol açanları oy ile onaylamak ahiret mi kurtarır ve ahiret mi yakar? Ben bilemiyorum... Cübbeli Ahmet denilen kişi var.. O ahiret konularında da hüküm kesebiliyormuş. Ona sorun... Bu dini görünümlü şahıs muhalefete oy verenlerin ahiretlerinin sorunlu olacağı hükmüne varmış...

***

Bu nasıl bir davadır ki, hak etmeyenlerin sadece 'bizden' diye atanabildiği, hak edenlerin haklarının gayet güzelce yenebildiği ama günah olmadığı kutsallık içerebiliyor?

Bu nasıl bir davadır ki, ülkeyi kalkındırmak, milleti zengin etmek yerine saraylar-yatlar-katlar-uçaklar ile itibarını göklere çıkartıp milleti fakir fukara bıraktırıbiliyor.

Bu nasıl bir davadır ki, kamu malını üç-beş Hazine garantili müteahhide bol kepçeden davet usulü verebiliyorsun.

Bu nasıl bir davadır ki, kendinden olmayanları günahkar ve hain ilan edebiliyorsun; kendine gelenleri de anında kutsayıp tertemiz hale getirebiliyorsun.

Bu nasıl bir davadır ki, karşıdakilere her türlü iftira atmayı hak görebiliyorsun ve sevapmış gibi iftiralar atabiliyorsun.

Aslında şunu sormak lazım: **Bu nasıl bir dava ki, günahları sevap yapıyor ve sevapları da günahmış gibi görmezden getirtebiliyor.**

Sahi bu nasıl bir dava???

ZIPLAMALI KUR

Kapalı Çarşı ile bankaların kur fiyatları arasında yüzde 3,0'ü aşan fark var. Bunun anlamı şu: Dolar artık gerçek fiyattan fiyatlanmıyor.

O zaman ne olacak?

Hemen izah edeyim: Efendim 2015 yılından beri "Türkiye önce Arjantin sonra da Venezuela olacak" diye yazan benim ya... O zaman şu Arjantin PESO'suna bakalım.

16 Aralık 2015: 1 dolar 9,8 PESO

17 Aralık 2015: 1 dolar 13,3 PESO

19.04.2023

Devamında Peso sürekli kademeli yükselişe devam ediyor ama yetmiyor. Mesela 26 Ağustos 2018’de 1 dolar 30,8 peso ama 30 ağustos günü 1 dolar 42,2 peso oluyor.

Biz de artık buna hazır olalım: Erdoğan ülkeyi yönetmeye devam ederse bundan sonra **“Zıplamalı Kur Sistemine-ZKS”** geçeceğimizi şimdiden ilan edelim...

***

Ya da şöyle bitirelim: Bile isteye fakirliği ve yoksulluğa mahkum olacağımızı da not düşelim: 2018 seçimlerinden önce demiştik ama toplum fakirliği seçti. Bakalım bu sefer bu toplum neyi seçecek?

Yine fakirlik ve yoksulluk mu ya da çıkış kapısına mı gidecek?

Göreceğiz.